

JOSEPH RAZ' POLITISKE DOKTRINE OM FRIHET. EN ANALYSE OG KRI- TIKK AV SENTRALE BEGREPER

Birgit Arnekleiv

Hva handler masteroppgaven din om?

Oppgaven handler om en kritisk analyse av det Raz selv omtaler som en «ny» form for perfeksjonistisk liberalisme basert på hans politiske hovedverk fra 1986, *The Morality of Freedom*. Hans ambisjon er slik jeg ser det både å redegjøre for det moralske fundamentet for et godt *liberalt* samfunn og å gi generelle prinsipper for politiske beslutninger slik at doktrinen er retningsgivende for praktisk politikk. Jeg gir en analyse av det jeg anser for å være fire grunnbegreper i Raz' politiske doktrine: *autonomi, respekt, toleranse og verdi* – det sistnevnte knyttet til Raz' underliggende moralske ontologi. Deretter gir jeg en kritisk diskusjon av enkelte punkter i hans politiske filosofi som jeg anser for å være spesielt problematiske.

Hva argumenterer du for/mot i oppgaven?

Jeg argumenterer for at Raz på en god måte evner å synliggjøre liberalismens moralske grunnlag. Jeg synes han lykkes i å begrepsfeste noen viktige normative aspekter ved det å leve i et moderne samfunn, som intuitivt virker rimelige. Når det gjelder Raz' ambisjon om å utvikle en ny form for perfeksjonistisk liberalisme argumenterer jeg for at hans doktrine inneholder problematiske spenninger som gjør doktrinen lite egnet som prinsipp for politiske beslutninger. Jeg argumenterer for at hans doktrine på noen områder står i fare for å tilskrive individene *for mye frihet* og dermed feilaktig reduserer statens ansvar. Her argumenterer jeg for at Raz' definisjon av grunnleggende behov for å leve gode liv er for tynt definert, slik at den ikke favner nødvendige behov for å leve gode og autonome liv. Jeg argumenterer dessuten for at hans definisjon av autonomi feilaktig reduserer statens ansvar fordi grupper av individer som av ulike årsaker ikke kan oppvise en gitt sammenheng mellom vilje og handlinger utelates. På andre områder argumenterer jeg for at individene tilskrives *for lite frihet*. Raz synes å forutsette en grad av homogenitet og sosialisering som er problematisk i forhold til idealet om frihet. Videre synes Raz ikke å ta tilstrekkelig hensyn til at stadig mer komplekse samfunn hvor verdipluralisme er allment anerkjent som en god ting, kan føre til en utbredt resignasjon og likegyldighet. En slik anerkjent verdipluralisme kan føre til at individer opplever at verdier bør aksepteres fordi de er uttrykk for kulturelle tradisjoner, ikke fordi det er gode grunner til å respektere dem.

Hvorfor bør andre lese oppgaven din?

Raz gir, slik jeg ser det, en god hypotese om hva slags moralsk grunnlag et moderne liberalt samfunn hviler på. Han lykkes med å ta på alvor den kompleksitet vi opplever når det gjelder frihet som politisk fenomen, og han unngår dermed en politisk teori basert på meget forenklede perspektiver. Hans doktrine om frihet er holistisk, og hans begrep om frihet favner mange dimensjoner ved frihet og tar opp i seg verdifulle aspekter ved frihet fra tradisjonell liberalistisk tenkning, men også fra andre politiske tradisjoner. Sentralt for min interesse for Raz' politiske doktrine er at han gir rom for en aktørbasert forståelse av frihet: Han mener at en person er fri hvis og bare hvis han på en bestemt måte er opphav til sine egne handlinger og ønsker. På denne måten synes jeg Raz gir et godt bidrag til liberalistisk teori.

Hva er dine planer for fremtiden?

Jeg har et ønske om å jobbe med etikk og personal- og organisasjonsutvikling i næringsliv, organisasjoner eller offentlig forvaltning.